ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ

УДК 17.02

DOI: 10.12958/2227-2844-2019-6(329)-1-135-143

Бадер Світлана Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ, Україна.

svetmira23@meta.ua

<https://orcid.org/0000-0002-9225-423X>

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-СМИСЛОВИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ У ФІЛОСОФСЬКІЙ НАУЦІ

Нестабільна політична та соціально-економічна ситуація в сучасному українському суспільстві провокує низку негативних наслідків, провідним з яких є переорієнтація системи цінностей у бік матеріальних, таких, що, у першу чергу, пов'язані із задоволенням базових потреб особистості. Означена проблема набуває все більшої актуальності, коли мова йдеться про студентську молодь, що навчається у закладах вищої освіти за педагогічним профілем, та у майбутньому стане транслятором цінностей для дітей.

Проблема цінностей та ціннісних орієнтацій особистості доволі ґрунтовно представлена у філософській літературі. Так, опосередковано сутність цінностей визначали ще Платон та Аристотель. Становлення аксіології як науки пов'язано з іменами таких філософів, як Р. Гартман, П. Лапі, Р.-Г. Лотце та ін. Оригінальні точки зору з приводу тлумачення сутності цінностей та ціннісних орієнтацій людини подавали І. Кант, Г. Гегель, Ф. Ніцше, М. Шеллер, Р. Гартман тощо. Своєю чергою, смисл як філософська категорія досліджувалась Г. Риккертом, Е. Гуссерлем, М. Лосським та ін.

Натомість, ціннісно-сміслові орієнтації особистості, їхня сутність, структура та ієрархія традиційно є предметом дослідження психолого-педагогічної науки. Але для більш детального розгляду їх сутності є дослідження означеної проблеми на філософському рівні.

Отже, **метою** статті є дослідження проблеми формування ціннісно-сміслових орієнтацій особистості у філософській науковій літературі, що полегшить моделювання відповідної системи формування ціннісно-сміслових орієнтацій майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в майбутньому.

Логіка дослідження передбачає визначення сутності категорій «цінності» та «сенси», а також їхнього взаємозв'язку на філософському

рівні. Так, у довідковій літературі знаходимо таке розуміння категорії «цінності» – це термін, що позначає належне та бажане, на відміну від реального, дійсного (Шинкарук, 2002, с. 707–708). Тобто, цінність розуміється як дещо абстрактне, таке, до чого варто прагнути.

З іншого боку, філософський словник трактує «смысл» як особливий зміст, яким людина наділяє прояви своєї життєдіяльності, предмети та явища об'єктивного світу в процесі його духовно-практичного освоєння, і внаслідок цього надає їм певного значення в системі людської культури, в ієрархії суспільних цінностей (Шинкарук, 2002, с. 509). Отже, певна цінність набуває смислу, якщо вона приймається особистістю на внутрішньому рівні, інтеріоризується. Сама по собі цінність може не мати смислу для суб'єкта, та залишатись нормою, правилом, що не виконується. Натомість, коли абстрактна цінність набуває певного сенсу (смыслу) для особистості, вона стає орієнтиром у діяльності та поведінці.

Уперше до проблеми цінностей звертається ще Платон у своїх «Діалогах», який визнає такі цінності («блага»), як здоров'я, краса, родовитість, влада, шана, розсудливість, справедливість, мудрість тощо. Філософ уважав, що благом також є щастя, що полягає саме в мудрості, а мудрості можна навчитися за допомогою наук: «Наука дає людині не лише щастя, але і майстерність у будь-якій справі» (Платон, 1986, с. 281).

Аристотель продовжує думки Платона щодо видів благ та у творі «Велика етика» поділяє їх на три категорії, а саме: ціновані, хвалимі та блага-можливості. Перші він визнає як найбільші цінності та відносить до них розум, душу, чесноту тощо. Хвалими є блага, що викликають похвалу інших, а блага-можливості це влада, краса, достаток, які можна використати як для добра, так і для зла. На думку мислителя, найвищі блага в душі – розумність, чеснота, насолода (Аристотель, 1983).

Для доби Середньовіччя притаманне розмежування вищих цінностей (божественних) та звичайних (мирських) цінностей. До першої категорії відносяться такі цінності як: Бог, добро, любов, стриманість, терпіння тощо. Людина з її потребами та бажаннями займала найнижче місце в такій ієрархії цінностей.

В епоху Відродження звертаючись до проблеми цінностей М. Монтень відзначає: «... цінність речей залежить від думки, яку ми маємо про них», до того ж «певна річ, що здобута нами у процесі праці, коштує стільки, скільки вкладено в неї праці» (Монтень, 1992). Як бачимо, філософ підходить до проблеми цінностей з точки зору матеріальної значущості, здебільшого маючи на увазі матеріальні цінності, оскільки духовно-моральні, естетичні та, загалом, загальнолюдські цінності важко оцінити за означеним критерієм.

Пізніше така позиція трансформується в раціоналістичний підхід щодо розуміння цінностей у Новий час (Ф. Бекон, Т. Гоббс, Р. Декарт, Г. Лейбніц та ін.). Цінністю визнається те, що приносить користь, серед таких: розум, наука, прогрес, свобода тощо.

І. Кант убачає найвищу цінність у моральній культурі людини, а моральну поведінку особистості розглядає як прояв її власної волі та зазначає, що світ цінностей творить виключно сама людина. Поділяємо таку думку, адже люди самі визначають цінності в залежності від історичних та соціально-економічних умов з одного боку, з іншого – визначають для себе ті, що є пріоритетними, ті, що кожна особистість приймає для себе на особистісному рівні як певний життєвий орієнтир (ціннісні орієнтації), тобто цінності учений співвідносить з вольовим актом особистості. І. Кант виокремлює три рівні цінностей: ті, що мають ринкову ціну (трудова уміння), ті, що володіють афективною ціною (веселість, живий розум), ті, що мають внутрішню цінність (моральні вчинки) (Кант).

Г. Гегель розглядає «цінності» з точки зору потреб людини та зазначає, що сама по собі річ не має значення, тобто вона не є цінною, а значимою вона стає лише тоді, коли задовольняє ту чи іншу потребу. Абстрактним вираженням цінності є гроші (Гегель, 1990). Розмірковуючи над проблемою ціннісних орієнтацій особистості, Г. Гегель говорить про добродійність, вважаючи, що моральні вчинки мають носити не поодинокий характер, а стати постійною рисою особистості (Там само).

Існуючі у суспільстві свого часу погляди на природу цінностей розрушає Ф. Ніцше та визначає їх як те, що людина приймає на особистісному рівні, те, заради чого вона діє та живе. У творі «Так говорив Заратустра» Ф. Ніцше зазначає: «Той, хто повинен бути творцем у добрі чи злі, істинно, той має бути спочатку руйнівником, що порушує цінності» (Ніцше, 1990). Як бачимо, філософ намагається визначити нові ціннісні орієнтири у суспільстві загалом, вважаючи, що абстрактні цінності, що нав'язуються ззовні («створювати цінності – це істинне право господ») не можуть бути цінностями для конкретної особистості (Ніцше 2007). Ф. Ніцше виокремлює певні центри, де народжуються, трансформуються, нівелюються цінності, до яких належать: суспільство, держава, релігія, наука, мистецтво. Відповідно до того, який з центрів має найбільшу владу, зростає чи знижується рівень тих чи інших цінностей (Хайдеггер 1990, с. 143–176). Провідну цінність автор убачає у самій людині – «надлюдині», яка має владу.

З ім'ям Р. Лотце пов'язують виокремлення та становлення аксіології як науки, предметом якої є цінності як мірило духовного буття, що існують окремо від світу речей. На думку Р. Лотце самі цінності існують незалежно від їх усвідомлення людиною, натомість вони чинять різний вплив на особистість. Співзвучною є думка Г. Мюнстерберга, який зазначав, що цінності не пов'язані з окремими особистісними переживаннями людини, вони за своєю сутністю є надіндивідуальні та надособистісні. До вже існуючих моральних та естетичних цінностей він додає матеріальні, соціальні та правові цінності (Munsterberg, 1922).

Послідовники Г. Р. Лотце, зокрема В. Віндельбанд та Г. Ріккерт визнають «цінність» як найвищу філософську категорію та розуміють її як певну норму, правило, мірило оцінки фактів, подій, явищ; цінності є своєрідними ідеальними нормами.

Г. Ріккерт вважає, що цінності не можна «переоцінити», як це намагався зробити Ф. Ніцше, вони є сталими, незмінними категоріями, проте, цінність стає нормою для конкретної особистості лише у тому випадку, коли приймається нею, набуває значущості, тобто смислу: «Сутність цінності полягає у значущості, а не у фактичності» (Ріккерт, 1908, с. 100). Як бачимо, смисл є тим зв'язуючим елементом, що об'єднує реальний світ та світ цінностей, відображає взаємозв'язок абстрактних аксіологічних норм з життям людини. Будь яка мета в житті людини залежить від того, які цінності є прийнятими, своєю чергою, реалізуються вони у процесі діяльності та надають такій діяльності смисл.

Подальший розвиток ідея взаємозв'язку цінностей та смислів знайшла своє відображення в роботах Е. Гуссерля, який на перший план висуває суб'єктивний досвід особистості, вважаючи, що цінності у процесі їх осмислювання, оцінювання набувають певного смислу для людини.

Як бачимо, у філософських дослідженнях Г. Ріккерта та Е. Гуссерля цінності та смисли розглядаються як взаємообумовлюючі категорії. Якщо цінність не забарвлена особистісним смислом, то вона залишається цінністю-нормою, яка задана, натомість може ігноруватися конкретною особистістю. У разі, коли цінність набуває значення (смислу), вона стає орієнтиром у різних видах діяльності, тобто мова йдеться про ціннісно-сміслові орієнтації особистості. Означені ідеї стали методологічним підґрунтям для визначення ціннісно-сміислової освітньої парадигми у майбутньому.

М. Шеллер зазначає, що пізнання цінностей відбувається лише за допомогою емоцій («емоційний інтуїтизм»), а самі цінності мають об'єктивний характер. Людина за М. Шеллером може відчувати цінності, а її внутрішній світ цінностей тим багатше, чим більше розвинені відчуття. Як бачимо, учений розмежовує цінності та їх носіїв, самі по собі цінності існують незалежно від особистості, а у разі набуття значення (смислу) тієї чи іншої цінності для людини вона стає ціннісною орієнтацією.

До того ж М. Шеллер виокремлює ієрархію цінностей, визнаючи найвищими ті з них, які є найбільш довговічні (цінності божественного та прекрасного). Відповідно, чим швидкоплинніші цінності (відчуття приємного, задоволення від володіння певною річчю) тим нижчим є їхній ранг (Шеллер, 1994).

М. Вебер пов'язує цінності з історичними процесами, що відбуваються у суспільстві, вважаючи, що для кожної епохи притаманні свої цінності. На думку філософа, існують вищі цінності, що є поза часом, натомість мирські цінності – це той орієнтир, що обрала для себе

епоха. Відповідно, це позначається на ціннісних орієнтаціях людей, що живуть у конкретний історичний період, де домінують ті чи інші цінності.

Схожа думка простежується в дослідженнях М. Кагана, який розглядає цінності в контексті розвитку культури та виокремлює поняття аксіологія культури. Власне культура розуміється ним як цілісна система норм, правил, певних ідеалів. Своєю чергою, цінності – це визнаний особистістю на внутрішньому рівні орієнтир (сукупність норм та правил) діяльності, що виявляється у поведінці, міжособистісному спілкуванні тощо. Тобто цінності в роботах філософа ототожнюються з ціннісними орієнтаціями. Важливою є теза М. Кагана про те, що формування ціннісних орієнтацій особистості відбувається у сприятливому середовищі (Каган, 1997, с. 164).

Грунтовною є теорія цінностей Р. Гартмана, який пропонує виміряти означену категорію за допомогою так званої «повноти» тієї чи іншої речі. Інакше кажучи, цінність кожної речі є тим більшою, чим вона повніша, чим більше її властивостей можна пізнати (Hartman, 1973, с. 39). На основі запропонованої теорії Р. Гартман розробив психометричний метод дослідження ціннісних установок та орієнтацій особистості.

Аналіз філософських доробок М. Хайдеггера, Ж.-П. Сартра, А. Камю дозволяє зробити висновок, цінності розуміються ними як дещо суб'єктивне, тобто цінним є те, що важливо для людини та має певний сенс. Так, Ж.-П. Сартр пов'язує цінності та смисл із свідомістю особистості, вважаючи, що остання відіграє ключову роль під час вибору життєвого смислу людиною. Як вважає філософ, смисл надається як ситуації, так і зовнішнім речам і завжди обирається свідомістю» (Сартр, 2000). На думку Ж.-П. Сартра цінність це і є той смисл, що обрала для себе людина. Схожа думка простежується в роботах М. Хайдеггера, який зазначає, що цінності та смисли не є первинними, вони виробляються та привносяться у світ саме людиною.

Протилежної думки дотримувався В. Тугаринов, визнаючи ціннісні орієнтації структурним елементом особистості, що ніби то є фільтром у процесі виокремлення значимого для конкретної людини. Натомість, філософ зауважував, що «окрема людина використовує лише ті цінності, які є в суспільстві, тому ціннісні орієнтації окремої людини є по своїй сутності цінностями суспільства, що її оточує» (Тугаринов, 1968).

На сучасному етапі розвитку філософської науки ціннісні та смислові орієнтації досліджуються в межах розвідок І. Бакуми, А. Кавалерова, Л. Панченко, О. Петінової та ін. Так, ціннісні орієнтації тлумачаться як:

- інтерналізовані соціальні цінності (А. Кавалеров) (Кавалеров 2001);
- соціально-детерміноване явище, що вивчається в контексті діяльності суспільства, де відбувається становлення особистості. Ціннісні

орієнтації є способом диференціації значущості об'єктів оточуючого світу, формуються під час вибору таких об'єктів як життєвоназначущих (О. Петінова) (Петінова 2004);

- елементи внутрішньої структури особистості, закріплені життєвим досвідом та емоційно-почуттєвими станами й переживаннями людини; сформовані ціннісні орієнтації є своєрідною віссю свідомості, що виявляється через поведінку, вчинки, переконання та потреби особистості (Л. Панченко) (Панченко 2003);

- це когнітивно-емоційно-поведінкова компонента загальної спрямованості діяльного суб'єкта, стійка система соціальних установок особистості; ціннісні орієнтації володіють смислоутворюючою, стимулюючою, регулятивною функціям, у процесі реалізації яких визначається ієрархія цілей життя людини і способів їх досягнення (І. Бакума) (Бакума, 2009).

Як бачимо, ціннісно-сміслові орієнтації окремо не розглядаються філософською наукою, натомість, у тлумаченні ціннісних орієнтацій вже закладено розуміння смислу як мірила цінностей для людини.

Грунтовний аналіз різних філософських точок зору на сутність поняття «ціннісно-сміслові орієнтації особистості» дозволяє нам зробити висновок про наявність двох провідних підходів, що пояснюють існування та значення поданої дефініції, зокрема: об'єктивістський та суб'єктивістський. У межах першого – об'єктивістського – підходу цінності та смисли розуміються як об'єктивно задані кимось заздалегідь (Богом, культурою, соціумом тощо). Відповідно, ціннісно-сміслові орієнтації особистості обмежені такою заданістю, а особистість завжди обриває як значущі лише ті цінності, які вже відомі та існують незалежно від її свідомості.

У межах протилежного – суб'єктивістського – підходу цінності та смисли безпосередньо пов'язані із задоволенням потреб особистості, а ціннісно-сміслові орієнтації розуміються як ті цінності, що забарвлені смислом, тобто осмислені, усвідомлені, визнані та прийняті людиною на внутрішньому рівні (інтеріоризовані). Згідно такого підходу людина сама може стати творцем цінностей та їх транслятором.

У нашому дослідженні, що пов'язано з формуванням ціннісно-сміслових орієнтацій майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, ми орієнтуємось на другий підхід та вважаємо, що ціннісно-смістова сфера студента у процесі навчання зазнає певної трансформації, удосконалюється. Студенти не лише обирають, осмислюють та приймають для себе певні цінності (у тому числі професійні), а можуть стати їх творцем, транслятором у майбутньому.

Отже, перспективами подальших досліджень є обґрунтування системи формування ціннісно-сміслових орієнтацій майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Список використаної літератури

- 1. Філософський** енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Г. С. Сковороди; [редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін.]. Київ: Абрис, 2002. 742 с. **2. Платон.** Диалоги. М.: Мысль, 1986. 607 с. **3. Аристотель.** Сочинения: В 4-х т. Т. 4 / пер. с древнегреч.; общ. ред. А. И. Доватура. Москва: Мысль, 1983. 830 с. **4. Монтень М.** Опыты. Избранные произведения в 3-х томах. Том I. Пер. с фр. М.: Голос, 1992. 384 с. **5. Кант И.** Основоположения к метафизике нравов. URL: https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/kant_omn/index.php. **6. Гегель Г.** Философия права / пер. с нем.: ред. и сост. Д. А. Коримов и В. С. Нерсисянц; авт. вступ. ст. и примеч. В. С. Нерсисянц. М.: Мысль, 1990. 524 с. **7. Ницше Ф.** Так говорил Заратустра. Сочинения. В 2 т. Т. 2. М.: Мысль, 1990. С. 5–237. **8. Ницше Ф.** По ту сторону добра и зла: Прелюдия к философии будущего / пер. с нем. СПб.: Азбука-классика, 2007. 240 с. **9. Хайдеггер М.** Слова Ницше «Бог мертв». *Вопросы философии.* №7. 1990. С. 143–176. **10. Munsterberg H.** Philosophie der Werte. Grundzuge einer Weltanschauung. Leipzig: Zweite Auflage, 1921. 370 p. **11. Риккерт Г.** Философия истории / пер. с нем. и предисл. С. Гессена. Санкт-Петербург: Жуковский, 1908. 155 с. **12. Шелер М.** Формализм в этике и материалистическая этика ценностей. *Избранные произведения.* М.: Гнозис, 1994. С. 259–337. **13. Каган М. С.** Философская теория ценностей. Лекции. СПб.: ТОО ТК Петрополис, 1997. 205 с. **14. Hartman R. S.** Formal Axiology and the measurement of values. *Value Theory in philosophy and Social science* / ed. by Ervin Laszlo and S. Hilbur. Gordon and Breach, 1973. 320 p. **15. Сартр Ж.-П.** Бытие и ничто: опыт феноменологической онтологии / пер. с фр. предисл. примеч. В. И. Колядко. Москва: Республика, 2000. 639 с. **16. Тугаринов В. П.** Теория ценностей в марксизме. Л.: Изд-во ЛГУ, 1968. 124 с. **17. Кавалеров А. А.** Цінність у соціокультурній трансформації: монографія. Одеса: Астропринт, 2001. 224 с. **18. Петінова О. Б.** Соціально-побутове в ціннісних орієнтаціях особистості: автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03 / Південноукраїнський держ. педагогічний ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2004. 20 с. **19. Панченко Л. М.** Формування ціннісних орієнтацій молоді в період системної трансформації українського суспільства: дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03 / Ін-т вищ. освіти АПН України. К., 2003. 179 с. **20. Бакума І. М.** Ціннісні орієнтації особистості в детермінації девіантної поведінки молоді: автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03 / Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. Одеса, 2009. 20 с.

References

- 1. Filosofskyi** entsyklopedychnyi slovnyk [Encyclopedic Dictionary of Philosophy]. (2002). V. I. Shynkaruk (Eds.). Kyiv: Abrys [in Ukrainian]. **2. Platon.** (1986). Dialogi [Dialogues]. Moskva: Mysl [in Russian].

- 3. Aristotel.** (1983). Sochineniia [Writings]. Vols. 1-4. Vols. 4. Per. s drevnegrech. A. I. Dovatura (Eds.). Moskva: Mysl [in Russian].
- 4. Monten, M.** (1992). Opyty [Experiences]. *Izbrannye proizvedeniya v 3-h tomah – Selected works in 3 volumes*. Vols. I. Per. s fr. Moskva: Golos [in Russian].
- 5. Kant, I.** Osnovopolozheniia k metafizike нравов [Foundations to the morals metaphysics]. Retrieved from https://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/kant_omn/index.php [in Russian].
- 6. Gegel, G.** (1990). Filosofiia prava [Philosophy of law]. Per. s nem. D. A. Korimov i V. S. Nersesians (Eds.). Moskva: Mysl [in Russian].
- 7. Nitshe, F.** (1990). Tak govoril Zarathustra [So said Zarathustra]. *Sochineniia v 2 t. – Works in 2 volumes*. Vols. 2. Moskva: Mysl [in Russian].
- 8. Nitshe, F.** (2007). Po tu storonu dobra i zla: Preludiia k filosofii budushchego [On the other side of good and evil: Prelude to the philosophy of the future]. Per. s nem. Sankt-Peterburg: Azbuka-klassika [in Russian].
- 9. Khaidegger, M.** (1990). Slova Nitshe «Bog mertv» [Nietzsche's words «God is dead»]. *Voprosy filosofii – Questions of philosophy*, 7, 143-176 [in Russian].
- 10. Munsterberg, H.** (1921). Philosophie der Werte. Grundzuge einer Weltanschauung. Leipzig: Zweite Auflage [in German].
- 11. Rikkert, G.** (1908). Filosofiia istorii [History of Philosophy]. Per. s nem. i predisl. S. Gessena. Sankt-Peterburg: Zhukovskii [in Russian].
- 12. Sheler, M.** (1994). Formalizm v etike i materialisticheskaia etika tsennostei [Formalism in ethics and materialistic ethics of values]. *Izbrannye proizvedeniya – Selected works* (pp. 259-337). Moskva: Gnozis [in Russian].
- 13. Kagan, M. S.** (1997). Filosofskaia teoriia tsennostei [Philosophical theory of values]. Sankt-Peterburg: TOO TK Petropolis [in Russian].
- 14. Hartman, R. S.** (1973). Formal Axiology and the measurement of values. *Value Theory in philosophy and Social science*. Ervin Laszlo and S. Hilbur (Eds.). Gordon and Breach [in English].
- 15. Sartr, Zh.-P.** (2000). Bytie i nichto: opyt fenomenologicheskoy ontologii [Being and Nothing: The experience of phenomenological ontology]. Per. s fr. predisl. primech V. I. Kolyadko. Moskva: Respublika [in Russian].
- 16. Tugarinov, V. P.** (1968). Teoriya cennostej v marksizme [Value theory in Marxism]. Leningrad: LGU [in Russian].
- 17. Kavalierov, A. A.** (2001). Tsinnist u sotsiokulturnii transformatsii [Value in socio-cultural transformation]. Odesa: Astroprynt [in Ukrainian].
- 18. Petinova, O. B.** (2004). Sotsialno-pobutove v tsinnisnykh oriiientatsiiakh osobystosti [Social-household in the value orientations of the individual]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa [in Ukrainian].
- 19. Panchenko, L. M.** (2003). Formuvannia tsinnisnykh oriiientatsii molodi v period systemnoi transformatsii ukrainskoho suspilstva [Formation of value orientations of youth in the period of systematic transformation of Ukrainian society]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
- 20. Bakuma, I. M.** (2009). Tsinnisni oriiientatsii osobystosti v determinatsii deviantnoi povedinky molodi [Valuable orientations of the person in the determination of deviant behavior of young people]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa [in Ukrainian].

Бадер С. О. Проблема формування ціннісно-сміслових орієнтацій особистості у філософській науці

Стаття присвячена проблемі формування ціннісно-сміслової сфери особистості, її аналізу з філософської точки зору. Автором досліджено генезис категорій «цінність» та «смісл», доведено їхній взаємозв'язок та взаємообумовленість на філософському рівні. Доведено, що «цінність» розуміється в контексті двох різних підходів – об'єктивістського та суб'єктивістського. Визначено сутність поняття «ціннісні орієнтації особистості», що у філософській науці розуміється як ті цінності, що усвідомлені, осмислені та забарвлені певним смислом.

Ключові слова: цінність, смисл, ціннісні орієнтації, ціннісно-сміслові орієнтації особистості.

Бадер С. А. Проблема формирования ценностно-смысловых ориентаций личности в философской науке

Статья посвящена проблеме формирования ценностно-смысловой сферы личности, ее анализу с философской точки зрения. Автором исследован генезис категорий «ценность», «смысл», доказана их взаимосвязь и взаимозависимость на философском уровне. Так же доказано, что «ценность» в философии рассматривается в контексте двух различных подходов – объективистского и субъективистского. Определена сущность понятия «ценностные ориентации личности», которая в философской науке рассматривается как те ценности, которые осознаны, осмыслены и окрашены смыслом.

Ключевые слова: ценность, смысл, ценностные ориентации, ценностно-смысловые ориентации личности.

Bader S. The Problem of the Formation of the Value-Semantic Orientations Sphere in Philosophic Science

The article is devoted to the problem of the formation of the value-semantic sphere of personality, its analysis from a philosophical point of view. The author studies the genesis of the categories «value» and «sense», and their interconnection and interdependence at the philosophical level have been proved. It is proved that «value» is understood in the context of two different approaches – objectivist and subjectivist. The essence of the concept of value orientations of the personality is defined, which in philosophical science is understood as those values that are conscious, comprehended and painted with a certain meaning.

Key words: value, meaning, value orientation, value-sense orientation of the person.

Стаття надійшла до редакції 27.09.2019 р.

Прийнято до друку 25.10.2019 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Караман О. Л.